

बटेश्वर गाउँपालिकाको

११ औं नीति तथा कार्यक्रम

बटेश्वर गाउँपालिका गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री फुल कुमारी सिंह ज्यूबाट

प्रस्तुत

आ.ब. २०८१/०८२ को लागि प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तथा बजेट

प्रस्तुत तथा पारित मिति २०८१/०३/१० गते

बटेश्वर गाउँपालिकाको सम्मानित ११ औं नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोहमा गाउँसभा अध्यक्षको रूपमा पाल्नुभएका, यस बटेश्वर गाउँपालिकाको गाउँपालिका अध्यक्ष ज्यू, प्रमुख अतिथि ज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू, वडा अध्यक्ष ज्यूहरू लगायत सम्पूर्ण सभा सदस्य ज्यूहरू, बटेश्वर गाउँपालिकाका उपस्थित सम्पूर्ण राजनितिक पार्टीका प्रमुख तथा प्रतिनिधि ज्यूहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, पत्रकार महोदय ज्यूहरू, सम्पूर्ण गाउँ बासी लगायत उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूमा बटेश्वर गाउँपालिका र म आफ्नो तर्फबाट यहाँहरू लाई हार्दिक स्वागत गर्दै अभिनन्दन गर्न चाहन्छु ।

सर्वप्रथम सम्मानित ११ औं नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुतिकरण समारोह समक्ष आ.ब. २०८१/०८२ को वार्षिक नीति कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न यस गरिमामय सभामा यहाँहरू माझ उभिइ रहँदा प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्रको प्राप्ति र त्यसैको जगमा समृद्ध राष्ट्र जनआन्दोलन, मधेश आन्दोलन तथा विभिन्न आन्दोलनका क्रममा जीवन आहूती गर्ने ती महान ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्न चाहन्छु । जन आन्दोलन, मधेश आन्दोलन लगायत विभिन्न आन्दोलनका क्रममा घाइते भएका, वेपता पारिएका लगायतका योद्धाहरू प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्दै शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु ।

जनताका सबैभन्दा नजिकको सरकार स्थानीय सरकार भएको, स्थानीय स्तरका जनताको अधिकतम हितलाई सम्बोधन गर्न स्थानिय स्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग गर्दै स्थानीय प्रजातन्त्रको सुदृढीकरण गर्ने, लोकतन्त्रका लाभहरूको वितरण गर्दै सशक्तिकरण, समावेशीकरण मार्फत मुल प्रवाहीकरण गर्ने, स्थानीय शासनको वैधता स्थापित गर्दै समावेशी विकास मार्फत दिगो विकासका लक्ष्य प्राप्त गर्नु नै आजको अवसर लक्ष्य तथा चुनौती हो । वास्तवमा स्थानीय सरकारहरू जनप्रतिनिधी मुलक संस्थाहरू हुन् । आपसी सहयोग, सहमति, सद्भाव, समन्वय र सहकार्यका माध्यमबाट गाउँपालिकाका विविध गतिविधि सञ्चालन गर्ने निर्दिष्ट नीति अनुरूप गाउँपालिका स्थित सभा सदस्यहरूबाट निरन्तर रूपमा प्राप्त सल्लाह, सुझाव, मार्गदर्शन र सहयोग प्रति म यस शुभ अवसरमा अत्यन्तै हार्दिकतापूर्वक धन्यवाद दिन चाहन्छु । भविष्यमा पनि यस्तै प्रकारको सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास यस सम्मानित समारोह समक्ष व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

सहभागितामूलक योजना तर्जुमा पद्धती अर्न्तगत विकासका आवश्यकता पहिचान देखि कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कन समेतका हरेक प्रकृया तथा तहमा सरोकारवाला वर्गहरुको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्दै अपनत्व सृजना गर्ने र यसै मार्फत विकास कार्यलाई सन्तुलित एवं समावेशी तथा दिगो बनाउने अवधारणा अनुरूप वडावासी एवम् सरोकारवालाको व्यापक सहभागितामा वडास्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी, विषयगत समिति एवं एकिकृत योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सम्बद्ध सबै सँग व्यापक अर्न्तक्रिया र छलफल गरी प्राप्त सुझावहरुलाई समावेश गर्दै आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नितिहरु यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत गर्न उपस्थित भएको छु ।

उपस्थित महानुभावहरु :

अब म आर्थिक वर्ष २०८१।०८२को नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा लिइएका नीतिगत मार्गदर्शनको बारेमा संक्षेपमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

अगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा नेपालको संविधानमा उल्लेखित नागरिकका मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, निति तथा बजेट संघीय सरकारको निति तथा कार्यक्रम प्रदेश सरकारको निति तथा कार्यक्रम पूर्व बजेट छलफलका क्रममा प्राप्त हुन आएका रचनात्मक सुझावहरु पन्ध्रौं आवधिक योजना, विनियोजन विधेयक, गाउँ सभा सदस्यहरुबाट प्राप्त सुझावहरु तथा आ.व. २०८१।२०८२ को बजेट बक्तव्यमा उल्लेखित महत्व पूर्ण कार्यक्रमहरुलाई यो बजेट तर्जुमाको मार्गदर्शनको रूपमा लिएको छु । साथै यो अधिवेशन अवधिभर सभा सदस्यज्यूहरुबाट समय समयमा छलफलबाट प्राप्त हुने सर सल्लाह एवं सुझावहरु समेत निति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नेछु भनी प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

बटेश्वर गाउँपालिकाले अवलम्बन गरेका नितिहरु:

क) आर्थिक विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

१. कृषि तथा पशु विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

- १.१. निर्वाहमुखी खेती प्रणालीलाई जिविकोपार्जनको गाउँपालिका अध्यक्ष माध्यमको रूपमा विकास गर्न कृषिको आधुनिकीकरण गरिनेछ ।
- १.२. कृषि पकेट क्षेत्रको रूपमा यस गाउँपालिका क्षेत्रलाई विकास गर्दै धान, गहुँ, र मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी उत्पादन बृद्धिमा जोड दिइनेछ ।
- १.३. कृषक समुह, कृषि सहकारिताको माध्यमबाट व्यवसायिक कृषि उत्पादकत्व बृद्धि गर्न माछापालनलाई प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- १.४. पशु विमाको प्रवर्द्धन गरि व्यवसायिक पशुपालन तर्फ प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- १.५. गाउँपालिका भित्रका बजार क्षेत्रहरुमा व्यवस्थित पशु वधशालाहरु निर्माणको प्रारम्भिक कार्य थालनी गरिनेछ ।

- १.६ मासु जाँच ऐन लगायतका कानुनले तोके बमोजिमको स्वस्थ र स्वच्छ मासु विक्री भए नभएको सम्बन्धमा समय समयमा अनुगमन गरीनेछ ।
- १.७ सिचाई, कृषि उपज सङ्कलन तथा भण्डारण केन्द्र, कृषि जन्य लघु उद्योग एवम बजारीकरणलाई एकिकृत रूपमा विकासगर्दै लगिनेछ ।
- १.८ अग्र्यानीक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न विषादिमुक्त खेतीगर्ने लाई सहयोग र बढि विषादी प्रयोग गर्नेलाइ कारवाही गरिनेछ ।
- १.९ गाउँपालिकाक्षेत्र भित्रका एग्रोभेटको पहलमा हानीकारक विषादी विक्रि वितरणमा रोक लगाइनेछ ।
- १.१० गाउँस्तरीय कृषि विकास समिति गठन गरि कृषि तथा पशु संग सम्बन्धित सम्पूर्ण कार्यक्रमहरु संचालनमा एकरूपता ल्याईने छ ।
- १.११. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र कृषि उपज आकाशे पानीको भरमा सिंचाई भइरहेको अवस्थालाई न्युनीकरण गर्न प्रत्येक वडामा कृषि विद्युतीकरण गरी कृषि उपजमा बृद्धि गराई कृषकहरुलाई अत्मनिर्भर बनाउनको लागि कृषि विद्युतीकरणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- १.१२. कृषिमा व्यवसायिकरण गर्दै प्राविधि मैत्री र सम्मानित पेशा बनाउन जोड दिइनेछ ।
- १.१३. पालिका स्तरिय मिनि माटो परिक्षण प्रयोगशाला संचालन गरिनेछ ।
- १.१४. पालिकामा उतपादित विभिन्न जातको आपँहरुलाई ब्रान्डिङ्ग गरिनेछ ।
- १.१५. खाद्यान्य अन्न बाली, तेलहन, दलहन, तरकारी खेतिमा जोड दिई तरकारीमा आत्मनिर्भर हासिल गरिनेछ ।
- १.१६. बादर तथा निल गाई आतङ्कबाट आक्रान्त कम गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- १.१७. कृषी समाग्रीहरु तथा बिउबिजन पालिका भित्रका किसानहरुलाई वडा समितिको सिफारिस बमोजिम अनुदानमा उपलब्ध गराईनेछ ।
- १.१८. खेति योग्य जाग्गा सपेता(भिक्स) लगाउने कार्यलाई निरुतसाहित गरिनेछ ।

२. उद्योग तथा वाणिज्य नीति:

- २.१. परम्परागत तथा सांस्कृतिक रूपमा स्थानीय जनतामा रहेका कलालाई घरेलु तथा लघु उद्यमको माध्यमबाट प्रवर्द्धन गरी आय आर्जनको स्रोतको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- २.२. आर्थिक रूपमा पछि परेका दलित तथा विपन्न समुदायका युवा-युवती, सबै जातजातीका महिलाहरुलाई लघु उद्यमशिलता सम्बन्धि तालिम प्रदान गरि स्वरोजगारीमा टेवा पुर्‍याइनेछ ।
- २.३. यस गाउँपालिका भित्र संचालन हुने उद्योगहरुमा कम्तीमा ७० प्रतिशत कर्मचारीहरु गाउँक्षेत्र भित्रकै राखी स्थापना तथा संचालन हुने उद्योगहरुलाई स्थापना भएको ३ (तीन) वर्ष सम्म ५० प्रतिशत व्यवसायिक कर छुट दिइनेछ ।

- २.४.यस गाउँपालिकाक्षेत्रभित्र संचालनमा रहेका सबै प्रकारका व्यवसायहरूलाई करको दायरामा ल्याउन विशेष अभियान संचालन गरिनेछ ।
- २.५.गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित उद्योग एवं व्यवसायहरू स्थापनाको उद्देश्य अनुरूप संचालन भए नभएको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

३.पर्यटन तथा संस्कृति प्रवर्द्धन नीति:

- ३.१.यस गाउँपालिकालाई पर्यटकिय गन्तव्यको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ३.२.यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका धार्मिक क्षेत्र तथा सांस्कृतीक क्षेत्रहरूलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ३.३.यस गाउँपालिकामा प्रत्येक वर्ष माध्यमीकी परिक्रमामा लाखौंको संख्यामा आउने तिर्थ यात्रीहरूहरूको निम्ती बटेश्वर परिक्रमास्थललाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ ।
- ३.४.गाउँपालिका क्षेत्र भित्र बसोवास गर्ने सम्पुर्ण समुदायहरूको मौलिक परम्परा र भाषा संस्कृतिको जगेर्ना गर्न विशेष कार्यक्रमहरू लागु गरिनेछ ।
- ३.५.धार्मिक सांस्कृतिक तथा ऐतिहासीक रूपमा महत्वपूर्ण मठ मन्दिर आदीको संरक्षण, सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ३.६ मैथिली रितीरिवाज झल्कीने सांस्कृतिक कार्यक्रमहरू मेला, झण्डा मेला,दाहा मेला(मोहरर्म), झिझिया नाच, जट जटनी नाच, डोम कक्ष नाच, मिथिला चित्रकला लागायतका स्थानीय लोक सांस्कृतीको संरक्षण र सम्बर्द्धनको निम्ती सार्वजनिक र निजी साझेदारीमा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ३.७.गाउँपालिकाकाको मुख्य मुख्य पर्यटन क्षेत्र कार्तिक कुवर मन्दिर, बटेश्वर महादेवथान ,लवकुश मन्दिर,धनुष मन्दिर,कृष्ण मन्दिर लगायत ठाँउलाई सम्बर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्दै पर्यटन क्षेत्रमा "बटेश्वरको अभियान: पर्यटनलाई सम्मान" को नीति अपनाइने छ ।
- ३.८.गाउँपालिका भित्रका ऐतिहासिक पर्यटकिय धार्मिक स्थलको श्रव्य दृष्य सामाग्री तयार गरि पर्यटन प्रवर्द्धनमा जोड गरिने छ ।
- ३.९.बटेश्वर गाउँपालिकाको पर्यटन गुरुयोजना लागु गरि पुर्वाधारको कार्यक्रमहरू अगाडी बढाईनेछ ।
- ३.१०.बटेश्वर गाउँपालिका भित्र रहेका सामुदायिक पोखरीहरूको जिर्नेधार गरि शैन्दरियकरण गरिनेछ ।
- ३.११.बटेश्वर गाउँपालिकामा एक वडा एक पार्कको अवधारणालाई अगाडी बढाईनेछ ।

४.सहकारी नीति:

- ४.१.सहकारी क्षेत्रलाई आर्थिक विकासको महत्वपूर्ण खम्बाको रूपमा विकास गर्न समुदायमा आधारित, सदस्य केन्द्रित, लोकतान्त्रिक, स्वायत्त तथा सुशासित संगठनको रूपमा प्रवर्द्धन गरिनेछ ।

- ४.२.कृषि, उद्योग र व्यवसायको सहकारीकरणको माध्यमबाट आत्मनिर्भर र दिगो रूपमा स्थानीय अर्थतन्त्रको निर्माण गरिनेछ ।
- ४.३.स्थानीय सहकारी संस्थाहरूको दर्ता, नविकरण तथा व्यवस्थापन पारदर्शी तथा अनुमान योग्य बनाउदै नियमनकारी भूमिका निर्वाह गरिनेछ ।
- ४.४.हालसम्म सहकारी संस्था स्थापना र सञ्चालन नभएका वडाहरूमा कम्तीमा एक (१) वटा सहकारी संस्था स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।

ख) पुर्वाधार विकास नीति:

- १.गाउँपालिका क्षेत्रको सडक तथा स साना पुलहरूको निर्माण गर्ने नीतिहरू अंगिकार गर्नेछ ।
गाउँपालिकाका विभिन्न वडाहरूबाट गाउँपालिका केन्द्र जोड्ने सडकहरूको स्तरोन्नती गर्नेछ ।
- ३.सडकहरूको नियमित मर्मत संभारका लागि एक मर्मत संभार कोष खडा गरी नियमित रूपमा मर्मत गरिनेछ ।
- ४.गाउँपालिकामा रहेको खाली मैदानमा एक गाउँपालिका स्तरीय रंगशाला निर्माण भएको र अन्य खेलकुदसंग सम्बन्धित निर्माण कार्य गर्न अध्ययन गरिनेछ ।
- ५.गा.पा.क्षेत्र भित्रका संरचना, जग्गा, जमिन, न.पा. का अधिनमा आउन सक्ने सम्भावित सम्पति खोजविन नापजाँच आदि कार्यको लागि प्राविधिकको थप व्यवस्था गरिनेछ ।
- ६.गाउँ क्षेत्र भित्र सिँचाईको विकासका लागि निम्न नीति अंगिकार गरिनेछः
- ६.१. सामुहिक भुमिसुधार जल योजना बनाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनेछ ।

७.भवन तथा शहरी विकास नीति:

- ७.१. भवन निर्माण गर्दा नेपाल सरकारले तोकेका मापदण्डहरू पालना गर्ने नीति अंगिकार गरिनेछ ।
- ७.२.घरनक्सा स्विकृत गाडी घर निर्माण गर्ने प्रवृत्तिको अन्त्यका लागि दण्डजरिवानाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ७.३.ड्रेन, फुटपाथ तथा वृक्षारोपण सहितको सडक निर्माणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ७.४.गाउँपालिकाका विभिन्न स्थानहरूमा RECREATION PARK, CHILDREN PARK आदि प्राथमिकताको आधारमा अध्ययन गरी निर्माण शुरु गरिनेछ ।
- ७.५.गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका सरकारी निजी तथा ऐलानी जग्गाहरू, पोखरी लगायतका सम्पत्तिहरू, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबास क्षेत्रहरूको लगत संकलन गरिनेछ ।
- ७.६.गाउँपालिका भित्र हुने विकास निर्माणका योजनाहरूको आवश्यकताअनुसार DPR गरी विकास निर्माणका कार्यहरू अगाडि बढाइनेछ ।
- ७.७.बटेश्वर बजार क्षेत्र कृषण मन्दिर देखी पालिका भवन सम्म "नो पार्किङ्ग जोन"को व्यवस्था गरि बजार क्षेत्र व्यवस्थित बनाईनेछ ।
- ७.८.सहरी योजना तथा भवन निर्माण मापदण्ड २०८० कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।

द. उर्जा, तथा वैकल्पिक उर्जा तथा संचारको विकास एवम् प्रवद्धनमा जोड दिदै निम्न कार्यहरुगरिनेछ :

- द.१.गाउँपालिकाका सबै बस्तिहरुमा विद्युत सेवा पुर्याउन विद्युतिकरण लाई तिब्रता दिइनेछ ।
- द.२.गाउँपालिकाका सडक तथा बजार क्षेत्रमा जनसहभागितामा आधारित सौर्य बत्त जडान गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- द.३ गाउँपालिकाका क्षेत्रहरुमा टेलिफोन / मोवाईल / ईन्टरनेट सेवा विस्तार गर्न सम्बन्धित संस्थाहरुमा पहल गरिनेछ ।
- द.३.जनसहभागिताबाट निर्मित योजनाहरु दिगो हुने तथा यस्ता योजनाहरुमा जनताको अपनत्व भै संचालन एवम् रेखदेख जनताबाटै स्वतःस्फूर्त रुपमा हुने हामी सबैको अनुभव छ । तसर्थ भौतिक पुर्वाधार सम्बन्धि योजनाहरु संचालन गर्दा १० प्रतिशत अनिवार्य रुपमा जनसहभागिता प्राप्त गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

ग) सामाजिक विकास नीतिहरु:

१.शिक्षा ,युवा तथा खेलकुद विकास सम्बन्धि नीतिहरु:

- १.१.गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित विद्यालयहरुको संचालन तथा व्यवस्थापनमा सहजिकरण, समन्वय एवम् नियमन कार्य गाउँपालिकाको नीति निर्देशनमा शिक्षा समितिले गर्नेछ ।
- १.२.अध्यनरत विद्यार्थी संख्या,शिक्षक संख्या र सेवा अवधिको आधारमा नियमित रुपमा शिक्षकको दरबन्दि मिलान गर्दै विद्यार्थी शिक्षक अनुपात कम भएको विद्यालयबाट उक्त अनुपातमा बढि भएको विद्यालयमा शिक्षकलाई सरुवा गरिनेछ तथा कम विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई नजिकको विद्यालयमा समायोजन गरिनेछ ।
- १.३.विपन्न वर्गका बालबालिकाहरुलाई विद्यालय जान प्रोत्साहित गर्न सामुदायिक/सरकारी विद्यालयमा अध्ययन गर्ने २ जना गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुलाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
- १.४.हाल संचालनमा रहेका बाल विकास केन्द्रहरुलाई नमुना बाल विकास केन्द्रको रुपमा विकास गर्ने कार्यप्रारम्भ गरिनेछ ।
- १.५.विद्यालयलाई प्रदान गर्ने भौतिक सुविधालाई आवश्यकता र सुचकाङ्कको आधारमा तय गर्ने ।
- १.६.आधारभुत तह देखी नै अंग्रेजी भाषा, कम्प्युटर शिक्षा तथा विभिन्न Extra Curricular Activities मा जोड दिइनेछ । साथै विद्यालयका लागि सोलार तथा कम्प्युटर/ल्यापटप खरिद गरि वितरणका लागि आवश्यक पहल गरिनुका साथै विभिन्न दातृनिकायहरु सगँ समन्वय गरिनेछ ।
- १.७.सबै विद्यालयहरुमा पुस्तकालय तथा ICT पूर्वाधार सहितको एक सिकाई केन्द्र व्यवस्थापनका लागि पहल गरिनेछ ।
- १.८.गाउँपालिका क्षेत्रमा अनिवार्य र निःशुल्क आधारभुत शिक्षा र निःशुल्क माध्यमिक शिक्षा लागु गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाईनेछ ।

- १.९. बालबालिकाको सर्वाङ्गिक विकासका लागि अन्तर विद्यालय खेलकुद, हाजिरि जवाफ, बक्तृत्वकला, नृत्य, वादविवाद जस्ता प्रतियोगिताहरू निरन्तरता दिइनेछ ।
- १.१०. नीजि क्षेत्रहरूबाट संचालित विद्यालय, कोचिङ्ग, ट्यूसन सेन्टर मापदण्ड अनुसार नियमन गरिनेछ ।
- १.११. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र बैकल्पिक शिक्षा, प्रोढ शिक्षा जस्ता क्षेत्रको विकासका लागि दात्री निकायहरूको भूमिकालाई सशक्त बनाइनेछ ।
- १.१२. सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन करार (Performance Bond) गरि यसको नतिजाको आधारमा पुरस्कार र दण्ड सम्बन्धि व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १.१३. गाउँपालिका क्षेत्रमा शिक्षा सम्बन्धी गोष्ठी सम्मेलन तथा प्रदर्शनको आयोजना गरिने छ ।
- १.१४. विद्यालयको सम्पत्ती सुरक्षा गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- १.१५. विद्यालयको लेखा परीक्षण सम्बन्धमा लेखा परीक्षकले दिएको प्रतिवेदन अनुसार आवश्यक पुरस्कार तथा कारवाही गरिनेछ ।
- १.१६. विद्यालयको पठन पाठनमा सुधार तथा सिकाई उपलब्धी वढाउन प्रत्येक विद्यालयमा बाल क्लबको गठन गरिनेछ ।
- १.१७. निरन्तर विद्यार्थी मुल्यांकन प्रक्रियालाई कडाइको साथ अनिर्वाय रूपमा लागु गरिनेछ ।
- १.१८. दिगो र अर्थपूर्ण सिकाइको लागि पठन पाठन उद्देश्य अनुसारको शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग गर्न लगाउने कार्य गरिनेछ, तथा तह गत र विषयगत रूपमा शिक्षकहरूका लागि विभिन्न तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- १.१९. विद्यालय सुधार योजना र वार्षिक कार्य योजना तयार गरेको आधारमा मात्र अन्तिम निकास दिइनेछ ।
- १.२०. विद्यालय व्यवस्थापन समिति म्याद समाप्त भई पूनः गठन हुन नसकेका विद्यालयहरूमा समिति गठन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.२१. आधारभुत तहमा शिशु भर्ना दर सत प्रतिशत पुर्याउने आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.२२. शिक्षक र विद्यार्थीहरूको नियमित उपस्थितीका साथै विद्यालय व्यवस्थापन गर्नका लागि समय समयमा अनुगमन गरिनेछ ।
- १.२३. विद्यालयमा ७५ प्रतिशत उपस्थिती भएका विद्यार्थीहरूलाई मात्र छात्रवृत्ती प्रदान गरिनेछ ।
- १.२४. यस गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित विद्यालयहरूको अन्तीम परिक्षाको परिक्षाफलको समिक्षा गरिनेछ ।
- १.२५. यस गाउँपालिका अन्तर्गत संचालित रहेका विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई प्रोत्साहन गर्न SEE परिक्षामा A+ वा A Grade ल्याएका विद्यार्थीहरू मध्ये प्रत्येक विद्यालयबाट एक एक जना विद्यार्थीलाई गाउँ पालिकाले तोकेको विद्यालयमा कक्षा ११ र १२ मा निशुल्क अध्ययन गराइनेछ ।

- १.२६.सबै विद्यालयहरुमा सुरक्षित स्थान पहिचान को व्यवस्थापन तथा विद्यालय सुरक्षित नक्सा निर्माण गरिनेछ ।
- १.२७.गाउँपालिकाको शैक्षिक योजना निर्माणका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.२८.सामुदायिक विद्यालयको आधारभुत तहमा स्थानिय पठ्यक्रम निर्माण गरि लागु गरिनेछ ।
- १.२९.पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुलाई थप व्यवस्थित गर्नका लागि प्रतिस्प्रधात्मक परिक्षाबाट योग्य प्राधानध्यापक छनौट गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.३०.शैक्षिक विज्ञान,कला प्रदर्शनी माध्यमबाट प्रविधि तथा शिक्षण शिकाईको ज्ञान आदान प्रदान गरिनेछ ।
- १.३१.एक वडा एक खेलकुद मैदान निति अवलबन गरी समभव्यता अध्यनको काम अगाडी बढाईनेछ ।
- १.३२.गाउँपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयबाट SEE उत्तिर्ण गर्ने दलित छात्रा/दलित नभएको खण्डमा अन्य वर्गको गरिव जेहन्दार ५ छात्रालाई गा.पा.अध्यक्ष छात्रवृत्तिकोष खडा गरी वार्षिक रुपमा छात्रवृत्ति रकम प्रदान गरिनेछ ।
- १.३३ प्रत्येक वर्ष गाउँपालिका अध्यक्ष क्रिकेट/फुटबल कपको आयोजना गरिनेछ ।

२.स्वास्थ्य नीति:

- २.१.गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य चौकीहरुको भौतिक एवम संरचनागत सुधार गर्दै व्यवस्थापनलाई निर्धारित मापदण्ड अनुरूप विकास र विस्तार गरिनेछ ।
- २.२.नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमलाई यस गाउँपालिकाका गाउँवासीहरुको पुर्ण सहभागिताका लागि प्रोत्साहन गरी स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- २.३.नेपाल सरकार स्वास्थ्य मन्त्रालयले प्रकाशित गरेको खोप तालिका बामोजिम सबै बालबालिकाको लागि खोपको सुनिश्चितता गर्न विशेष व्यवस्था गरिनेछ । साथै एक वर्षभित्र यस गाउँपालिकालाई पूर्णखोप सुनिश्चित गाउँपालिका घोषणा गरिनेछ ।
- २.४.गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका विपन्न तथा जेष्ठ नागरिकहरुलाई क्यान्सर, मृगौला तथा मुटुरोग जस्ता रोगहरुको उपचारको लागि पहल गरिनेछ ।
- २.५.आयुर्वेद तथा पारम्परिक चिकिस्ता प्रणालीको विकासलाई प्रोत्साहन गर्नेछ ।
- २.६.गाउँपालिकाको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउन बहुसरोकारवाला पोषण योजना कार्यक्रमलाई सशक्त ढंगले कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- २.७.एच.आई.भि. / एड्स, मलेरिया, क्षयरोग, हेपाटाईटिस, डेङ्गो जस्ता रोगहरुको नियन्त्रण तथा उपचारका लागि सम्बन्धित सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
- २.८. गाउँपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधार तथा जनतामा स्वास्थ्य चेतना अभिवृद्धिमा महिला स्वयंम सेविकाको भूमिकाको उच्च मुल्याङ्कन गर्दै महिला स्वमं सेविकाहरु निम्ती प्रोत्साहन कार्यक्रम

- संचालन गरिनेछ तथा यस गा. पा. का महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका निजले गरेको योगदान बापत खाजा खर्च लाई निरन्तरता गराईनेछ।
- २.९ गाउँपालिकाका सबै वडामा कम्तिमा १ वटा स्वास्थ्य केन्द्र (खोप तथा पोषण केन्द्र सहितका) निर्माण गर्न पहल गरिनेछ ।
  - २.१०.गाउँपालिकामा निर्मानाधिन १० शैयाको अस्पताल निर्माणको यसै आ.व.मा सम्पन्न गरि संचालनमा ल्याउनका लागि पहल गरिनेछ ।
  - २.११ प्रा.स्वा.के. को सेवा तथा प्रयोगशालालाई सुदृढिकरण गर्दै प्रसुती सेवा संचालनमा जोड दिइनेछ ।
  - २.१२.मातृ तथा नवजात शिशु स्वास्थ्य तथा बाल स्वास्थ्यमा सुधार ल्याउन विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थामा सप्रभावकारी किशोर किशोरी स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता र सुनिश्चितताका लागि विभिन्न कार्यक्रमसंचालन गरिनेछ ।
  - २.१३.पोषण :मातृशिशु तथा बाल्यकालिन पोषणमा सुधार ल्याउन विभिन्न स्थानमा विभिन्न कार्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्था, बसपार्क) स्तनपान कक्षको निर्माण, स्वास्थ्य संस्था, विद्यालयहरुमा पोषण कर्नरको स्थापना, स्थानिय स्तरमा पोषणयुक्त पिठो (सर्वोत्तमपिठो) तयार गरि १००० दिनका आमाहरुलाई वितरण गर्ने तथा उपभोग गर्ने वारे सचेतिकरण गर्ने । कडा शिघ्र कुपोषण भएका बालबालिकाको उपाचारका लागि बहिरङ्ग उपचार केन्द्रको विस्तार तथा व्यवस्थापन गर्ने । पोषणयुक्त गाउँ/वडा / स्थानिय तह सुनिश्चित अभियान तथा सुनौला हजार दिनको लागि सञ्चार अभियान सञ्चालन गरिनेछ । जेष्ठ नागरिकहरुका निम्ति स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिनेछ ।
  - २.१४.बटेश्वर बासीलाई निशुल्क रगत नेपाल रेडक्रस सोसाईटी मार्फत उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।
  - २.१५.प्रत्येक वडामा आखाँ शविर तथा अन्य स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ ।
  - २.१६.प्रत्येक वडामा एक वडा एक योगशालाकको अवधारणालाई अगाडी बढाईनेछ ।
  - २.१७.पालिका स्तरिय रक्त दान कार्यक्रम र रगत समुह परिक्षण कार्यक्रम बर्षको २ पटक निशुल्क रूपमा संचालन गरिनेछ ।
  - २.१८. कुपोषणबाट हुन सक्ने मातृ तथा शिशु मृत्युदर कम गर्न सुत्केरी आमा र बच्चाको पौष्टिक आहारका लागि पोषणयुक्त सामग्रीहरु सहितको **आमा कोसेली कार्यक्रम** संचालन गरिनेछ ।
  - २.१९. पाठेघर क्यान्सर सम्बन्धि स्वस्थ्य शिविर अर्धवार्षिक रूपमा संचालन गरिने छ ।
  - २.२०.गाउँपालिका द्वारा संचालित एम्बुलेन्स गाउँपालिका भित्र बसोबास गर्ने गर्भवती महिलाला १ पटकको लागि प्रादेशिक अस्पताल सम्मको लागि निशुल्क व्यवस्था गरिनेछ ।
  - २.२१.गाउँपालिका भित्र सवारी दुरघटना भई सख्त घाइते व्यक्तिको लागि प्रादेशिक अस्पताल सम्म एम्बुलेन्स सेवा निशुल्क प्रदान गरिनेछ ।
  - २.२२.बटेश्वर गाउँपालिका भित्र सर्प टोकाईबाट घाइते व्यक्तिहरुको लागि नजिकको सर्पदन्स उपचार केन्द्र सम्म निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध गराईनेछ ।

३. खानेपानी, सरसफाई स्वच्छता:

- ३.१. सबै गाउँबासीलाई आधारभुत खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउन खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य सम्बन्धि नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- ३.२. खुला दिसा मुक्तगाउँपालिका बनाउन गाउँपालिकाका बजार क्षेत्रको नियमित रूपमा सरसफाईका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ तथा सार्वजनिक स्थलमा सार्वजनिक शौचालय तथा चपाकलको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ३.३. प्रदेशबाट सञ्चालित मुख्य मन्त्री स्वच्छता अभियान र यस पालिकाबाट सञ्चालन गरिने खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताकार्यक्रमलाई साझा अभियानको रूपमा विकास गरी व्यक्तिहरुको स्वास्थ्य, मान, प्रतिष्ठा र इज्जतको सवालसंग जोडी कमलागतमा बढी नतिजा आउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । यसका लागि पालिकाको १० वर्षीय खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छतायोजना (WASH Plan) तयार गरी सबै सरोकारवालाहरु र विकास साझेदार संस्थाहरुलाई यसै योजनाको लक्ष्य पूरा गर्न एकद्वार प्रणालीबाट कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ३.४. दिगो विकास र नेपाल सरकारको विकास लक्ष्यलाई पूरा गर्नका लागि खानेपानी सुविधामा पहुँच नभएका जनताहरुको पहिचान गरी खानेपानी सुविधाहरु निर्माण गर्ने, पानी सुरक्षा योजनाहरु लागू गर्ने र खुला दिसामुक्त पछि खानेपानी सुरक्षितसमुदाय (Water safe community) विकास गर्दै पूर्ण सरसफाई तर्फ अगाडि बढ्ने नीति लिइएकोछ ।
- ३.५. संस्थागत सरसफाई (विद्यालय / बाल विकास केन्द्र र मुख्य गरी स्वास्थ्य संस्थाहरुमा) खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता (साबुन पानीले हात धुने र महिनावारी सरसफाई) सुविधा सुनिश्चित गर्न आवश्यकता अनुसार निर्माण गर्ने, प्रयोगमानआएका सुविधालाई मर्मत सम्भार गर्ने र नियमित सेवामा पहुँच सुनिश्चित गर्न सेवा प्रदायी संस्थाहरुलाई पुरस्कार रजरीवानाको व्यवस्था गर्ने रसमुदाय स्तरमा सरसफाई र स्वच्छता अभियान सञ्चालन गर्न सामाजिक नियमहरु बनाई अभियानको रूपमा लागू गरिनेछ ।
- ३.६. कुनै पनि समयमा आउन सक्ने विपदसंग जुध्न सक्ने खानेपानी र सरसफाई संरचना निर्माण गर्नका साथै यसका लागि पूर्वतयारीका लागि आवश्यक क्षमता विकास गर्नका साथै WASH Governance सुनिश्चित गर्न वातावरण तयार गर्ने ।
- ३.७. गाउँपालिकाबाट निर्माण भई हाल संचालनमा नहेका डिप ट्यूबेल, ईनार तथा स्यालो ट्यूबेल संचालन गरि खानेपानी तथा सिचाईको व्यवस्था गरिनेछ ।

४. लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण:

- ४.१. गाउँपालिकाबाट प्रदान गरिने सामाजिक तथा आर्थिक अवसरहरुमा महिलाहरुको सम्मानजनक सहभागिता सुनिश्चित गर्न लक्षित तथा सिमान्तकृत महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धि र जीवनस्तर सुधारका लागि संरक्षणात्मक सेवा उपलब्ध गराई सशक्तिकरण गरिनेछ ।

- ४.२.महिलाहरुको हक अधिकारको संरक्षणका लागि लैङ्गिक हिंसा निवारण लगायत अन्य स्थानीय कानूनहरु तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा सो को अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनेछ ।
- ४.३.महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसाको अन्त्यकालागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ४.४.विपन्न र सामाजिक रूपमा जोखिममा रहेका गाउँवासी, कृषक, श्रमिक र पिछडा वर्गको उत्थानका निमित्त पहल गरिनेछ
- ४.५.जेष्ठ नागरिक दिर्घ सेवा सम्मान कार्यक्रम संचालन गरी हरेक वर्ष गाउँपालिका पुरुष एक र महिला एक गरी जम्मा २ जनालाई सम्मान गरिनेछ । साथै सामाजिक सुरक्षा भत्ता समयमै कम्प्युटर प्रविधि अनुसार वितरण गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४.६.सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्न पूर्ण रूपमा बैकिंग प्रणाली व्यवस्था लागु गरिनेछ । जेष्ठ नागरिक, अशक्त लगायतका निमित्त आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ४.७.बटेश्वर गाउँपालिका भित्र एक बृद्धाआश्रम निर्माण कार्यको लागि आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ४.८.महिला, दलित, विधुवा, विपन्न, मुस्लिम, असहाय, बालबालिकाका निमित्त आर्थिक, सामाजिक विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ४.९.ज्येष्ठ नागरिक भेटघाट स्थल निर्माण तथा ज्येष्ठ नागरिक मंच गठन र ज्येष्ठ नागरिक कल्याणकारी निति ल्याईने छ ।
- ४.१०.दलितहरुको मृत्यू पश्चात पालिकाबाट दिईने ५०००।-क्रिया खर्च कार्यक्रमलाई निरनतर्ता दिईनेछ ।
- ४.११.बटेश्वर गाउँपालिका भित्रका कम्तिमा +२ वा प्रविणता प्रमाणपत्र तह उत्तिर्ण गरि २० वर्ष उमेर पुरा भई विवाह गर्ने छोरीलाई प्रोत्साहन रकम प्रदान गरिनेछ ।

५.बालसंरक्षण

- ५.१.बालसंरक्षण प्रणाली स्थापना र सबलीकरण गरिनेछ ।
- ५.२. सामाजिक व्यवहार परिवर्तनका लागि सूचना तथा संचार अभियान संचालन गर्ने
- ५.३. बाल संरक्षण तथा लैङ्गिक हिंसाका लागि सेवा प्रवाह गर्ने ।

घ)वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन नीति:

१.वन तथा भु-संरक्षण नीति:

- १.१. वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धि मापदण्ड तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- १.२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र नदी किनार, नहर किनार तथा सडक किनारमा वृक्षारोपण गरिनेछ ।
- १.३. नीजि तथा सार्वजनिक जग्गाहरुमा औषधी गुणयुक्त वनस्पतिहरु, जडिबुटिहरु तथा दुर्लभ एवमं लोपोन्मुख विरुवाहरु रोप्ने तथा संरक्षण गरिनेछ ।

- १.४.गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका ताल तलैया तथा पोखरिहरूको लगत संकलन गरी तिनमा भएका जैविक विविधताको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्दै तीनिहरूलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्दै लगिनेछ ।
- १.५.नदि क्षेत्रहरूको संरक्षण गर्न नदि किनारको अतिक्रमण रोक्न र नदी नियन्त्रण गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- १.६.यस गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक सरकारी सम्पतीलाई केन्द्र तथा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी गाउँपालिकाको मातहतमा ल्याउन पहल गरिनेछ ।

२. वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि नीति:

- २.१.विकास कार्यक्रमहरू संचालन गर्दा वातावरण मैत्रि र जलवायु परिवर्तनसँग अनुकूलित हुने गरि संचालन गरिनेछ ।
- २.२.प्लाष्टिक झोला नियन्त्रण गर्दै कागज तथा कपडा जन्य झोलालाई प्रोत्साहान गरी क्रमिक रूपमा यस गा. पा लाई प्लाष्टिक मुक्त गा.पा. घोषणाको लागि पहल गरिनेछ ।
- २.३.जैविक विषादीको खोजी तथा प्रवर्द्धन गर्दै स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर गर्ने रसायनिक विषादी माथी प्रतिबन्ध लगाईनेछ ।
- २.४. बस्ती पुल देखि बिगही खोला सम्म बाटोको दुबै छेउ बृक्षारोपन गरि हरित गाउँपालिकाको अवधारणालाई अगाडी बढाईनेछ ।

३.फोहोरमैला व्यवस्थापन नीति:

- ३.१. गाउँक्षेत्रका फोहोरको नियमित रूपमा सरसफाई गरिनेछ ।
- ३.२. फोहोर व्यवस्थापनका लागि ल्याण्ड फिल्ड साईड खोजि गरिनेछ ।
- ३.३. फोहोर व्यवस्थापनका सम्बन्धमा वडा समितिहरू मार्फत जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ
- ३.४.गाउँक्षेत्रको फोहोर व्यवस्थापनमा निजी क्षेत्रलाई संलग्न गराई फोहोर व्यवस्थापनमा सार्वजनिक-निजी साझेदारीका लागि पहल गरिनेछ ।
- ३.५.फोहोर मैला व्यवस्थापनका निमित्त ट्रलीसहितको ट्रैक्टर २ थान र १ थान सफाई ट्यांकी खरिद गरिनेछ ।
- ३.६.सरसफाई कार्य नियमित व्यवस्थित गर्न सरसफाई कर्मचारीको व्यवस्था गरिनेछ ।

४.विपत जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन नीति:

- ४.१. भुकम्प, अतिवृष्टि, बाढी, हावाहुरी, चट्टयाङ्ग, आगलागी, खडेरी, महामारी, शीतलहर तथा हैजा,वर्डफ्ल्यु, डेंगु, जस्ता महामारी बाट उत्पन्न हुन सक्ने जोखिमन्यूनीकरण गर्न विपत व्यवस्थापन पुर्व तयारी योजना र विपत प्रतिकार्य योजना तयार गरि कार्यान्वयन गरिनेछ ।

- ४.२. विपत प्रतिकार्यको समयमा संलग्न सरकारी निकाय, गैरसरकारी संस्था तथा नागरिक विच अन्तर सम्बन्ध कायम गरी पिडितको पहिचान, पिडितलाई तत्काल राहत तथा पुनःस्थापना सम्बन्धि कार्यमा एकरूपता ल्याई दोहोरोपन सृजना हुन रोक लगाइनेछ ।
- ४.३. स्थानीय/समुदाय स्तर सम्म विपत पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य क्षमता विकास गर्न जनचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- ४.४. विपदको समयमा राहत प्रदान गर्न एवमं तत्काल बाटो, पैनी, आदि मर्मत गरि क्षति न्युनिकरण गर्न एक विपद व्यवस्थापन कोष खडा र परिचालन सम्बन्धि निर्देशिका तयार गरिनेछ
- ४.५. विपदपूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निमाणपूर्वाधार निर्माणका विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई समावेश गरी कार्यान्वयन गर्ने खोज तथा उध्दार गर्न सक्ने, अग्नी नियन्त्रण गर्न सक्ने, प्राथमिक उपचार गर्न सक्ने, मनोसामाजिक परामर्श दिन सक्ने दक्षजनशक्ति तयार गरीनेछ ।
- ४.६. विपद व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेट व्यवस्था गरि स्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।

ड) वित्तिय व्यवस्थापन र सुशासन, न्याय सम्पादन नीति:

१. गाउँपालिका तथा विषयगत कार्यालयको आम्दानी र खर्चको लेखाङ्कन कम्प्युटराइज्ड गर्ने निति अबलबन गरिनेछ ।

२ वित्तिय अनुशासन कायम राख्न तथा वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण गर्न निम्न नीतिहरु अंगीकार गर्ने:

- २.१. सार्वजनिक खरिद गर्दा पारदर्शी एवमं मितव्ययी ढङ्गले गर्ने ।
- २.२. खर्चको नियमित रूपमा सर्वजनिकीकरण गर्ने तथा गाउँपालिकाको वेवसाईट मार्फत सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
- २.३. उपभोक्ता समितिहरु मार्फत संचालित योजनाहरुको नियमित अनुगमन, खर्च सार्वजनिकीकरण तथा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने व्यवस्था लाई कडाईका साथ लागु गरिनेछ ।
- २.४. सम्झौतामा तोकिएको मितिमा काम पुरा गर्न नसक्ने उपभोक्ता समितिहरुलाई एक पटक म्याद थप गरी पुनः समयमै कार्य सम्पन्न गराउने थप अवधिमा समेत कार्य सम्पन्न गाउँमा आर्थिक नियम अनुसार जरिवाना गरिनेछ । साथै सो कार्य गाउँपालिकाले अन्य प्रक्रियाद्वारा संचालन गरिनेछ ।
- २.५. वित्तिय तथा भौतिक प्रगति सहितको प्रतिवेदन नियमित रूपमा तयार गरी सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।

३. राजस्व परिचालन सम्बन्धमा निम्न नीतिहरु अंगीकार गरिनेछ:

- ३.१. करको दायरा बढाई करको दर घटाउने प्रगतिशिल कर निति अबलबन गरिनेछ ।

- ३.२.हामिले तिरेको कर हाम्रैलागि भन्ने भावनाको विकास गरी कर तिर्न सबै करदातालाई प्रेरित गरिनेछ ।
- ३.३. एक जना उत्कृष्ट करदातालाई सम्मान गरिनेछ ।
- ३.४. स्थानिय कर प्रशासन लाई चुस्त, दुस्त बनाईनेछ ।
- ३.५.अधिकतम जन्तालाई सो स्फुंतरूपमा करको दायरा भित्र ल्याउन उप्युक्त वातावरण श्रृजना गरी आवश्यक पहल गरिनेछ ।
- ३.६.आन्तरिक आय उठेको अधारमा रकम बिनियोजन गरि जुन क्षेत्रमा रकम प्राप्त भएको छ सोही क्षेत्रको विकासमा प्राथमिकता दिईनेछ ।

४.आन्तरिक नियन्त्रण तथा लेखापरिक्षण नीति:

- ४.१. कानूनी रूपमा गर्नुपर्ने अन्तिम लेखा परिक्षण समयमै गर्ने व्यवस्था मिलाउने र साविकको गा.वि.स. तथा हालको गाउँ पालिकाको पेशकी तथा बेरजु कराईका साथ फछ्छौयट गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।

५.सूचना तथा सञ्चार व्यवस्थापन नीति:

- ५.१. नगरिकको सूचनाको हकको उच्च सम्मान गर्दै सूचनाको हक सम्बन्धि ऐनले निर्दिष्ट गरेबमोजिमका सूचनाहरु प्रकाशन तथा नागरिकले मागेको सूचना नियमअनुसार प्रदान गरिने छ ।
- ५.२.फेसबुक,ट्वीटर जस्ता सामाजिक सञ्जालकोसमेत प्रयोग गरि सूचना सम्प्रेषण गरिनेछ ।
- ५.३.छिटो, छरितो र प्रभावकारी सञ्चारका लागि गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरु तथा कर्मचारीहरुलाई एस.एम.एस. मार्फत सूचना प्रवाह गर्ने, सबै पदाधिकारी एवम् कर्मचारीहरुलाई प्रविधिमैत्री बनाउन आवश्यकतानुसार तालिम दिने तथा इमेल खोली सबै पत्राचारहरु इमेल मार्फत गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ५.५.गा.पा.कार्यालय र अन्तर्गतकाक निकायहरुमा सुरक्षा दृष्टीकोणले CCTV सुशासन कायम गर्न Digital हाजिरीको व्यवस्था क्रमशः प्रत्येक वडामा यसै आ.ब.मा गरिने छ ।
- ५.५.सूचना सूचित तथा व्यवस्थित गर्न नागरिक वडा पत्र र डिजिटल डिस्प्ले बोर्डको व्यवस्था गाउँपालिकामा गरिनेछ ।

६.न्याय सम्पादन नीति:

- ६.१.नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को अधिनमा रहि निष्पक्ष, छिटो, छरितो, सुलभ, प्रभावकारी तथा जनउत्तरदायी न्याय प्रणाली स्थापित गर्नेछ ।
- ६.२.स्थानीय स्तरमा उत्पन्न हुने विवादलाई मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्न प्रत्येक वडामा गठन भएका मेलमिलाप समितिलाई आवश्यकता अनुसार संसोधन तथा परिमार्जन गरिनेछ ।
- ६.३.स्थानीय सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्रका सदस्यलाई समितिको सदस्यलाई न्यायिक समितिले मेलमिलाप कर्ताको रूपमा सुचीकृत गरी निजहरुलाई मध्यस्थता तथा मेलमिलाप सम्बन्धि अभिमुखीकरण / तालिम प्रदान गर्ने ।

६.४.गाउँपालिका तथा न्यायीक समितिलाई कानूनी सल्लाह प्रदान तथा गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका असहाय, विपन्न तथा हिंसा पिडित व्यक्तिहरुको कानूनी उपचारमा समन्वय गर्न कानूनी सल्लाहकार नियुक्ती गर्ने ।

च) सार्वजनिक सेवा तथा क्षमता विकास नीतिहरु:

- १। पदाधिकारी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिका लागि विभिन्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- २। सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाइ सबै गाउँबासीलाई सहज सरल ढंगबाट सेवा दिन गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, सबै वडा कार्यालयहरु तथा विषयगत कार्यालयहरुमा सेवा प्रवाह सम्बन्धी स्पष्ट जानकारी सहितको नागरिक वडापत्र राख्ने तथा first come first service का आधारमा सेवा प्रदान गर्नेछ । गाउँपालिकाका वडा कार्यालय लगायत विभिन्न निकायहरुमा ई हाजिरी प्रणाली लागू गर्नेछ ।
- ३। सेवा प्रवाह तथा कार्यसम्पादनमा गुणात्मक सुधार गर्न विधुतिय शासन प्रणाली लाई क्रमश लागू गर्दै जाने । यसै वर्ष वडाकार्यालयहरुमा cctv, solar back up तथा Internet सेवा जडान गरी गाउँपालिका केन्द्रसँग networking गर्ने कार्यको थालनी गर्ने ।
- ४। उत्प्रेरित कर्मचारीबाट नै उत्पादकत्वमा गुणात्मक वृद्धि गर्न सकिने भएकोले कर्मचारीहरुलाई मासिक २५ प्रतिशत सम्म कार्य सम्पादन र मुल्यांकनको आधारमा प्रोत्साहन भत्ता प्रदान गरिनेछ ।
- ५। दक्ष इमान्दार तथा अनुशासित कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्ने निति अवलम्बन गरी प्रत्येक वर्ष कर्मचारीलाई उत्कृष्ट कर्मचारीको रूपमा सम्मान तथा रु १० हजार नगद पुरस्कार प्रदान गर्नेछ ।
- ६। कर्मचारी कल्याण कोषमा वार्षिक ५ लाख रकम जम्मा गर्नेछ ।
- ७। पेन्सन नपाउने कर्मचारीहरुको लागी योगदानमा आधारित पेन्सन प्रदान गर्न सम्बन्धित वित्तिय संस्थाहरु सँग पहल गरी यस सम्बन्धमा अध्ययन गर्नेछ ।
- ८। गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा समन्वयात्मक कार्यमा सहयोग गर्न आवश्यकता अनुसार चार पांग्रे तथा दुई पांग्रे सवारी साधनहरु खरिद गर्नेछ ।
- ९। पदाधिकारी तथा कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि तथा ज्ञान, सिप र व्यवहारमा परिवर्तनका लागि वर्षमा कम्तिमा १ वटा अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम गर्नेछ ।
- १०। कर्मचारी समायोजन भै आएपश्चात कार्यविभाजन नियमावली तथा प्रचलित ऐन अनुसार संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भे गराई कार्यपालिका कार्यालय, वडा कार्यालयहरु र विषयगत समितिको संगठन

संरचना तयार गरिनेछ । करार कर्मचारीहरूको आवश्यकता अनुसार प्रचलित कानून अनुरूप म्याद थप गरिनेछ तथा प्राविधिक कर्मचारी नियुक्त गर्ने ।

११। गाउँपालिका अध्यक्ष तथा उपाध्यक्षको नियमित कामकारवाहीलाई सुशाशित एवम् व्यवस्थित गर्न एक/एक जना निजी सहायकको व्यवस्था गरिनेछ ।

१२। गाउँपालिकाका काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्न आवश्यकता अनुसार प्रत्येक वडामा कम्प्युटर अपरेटर कर्मचारी, प्राविधिक, कानून व्यवसायी, अमिन, सरसफाई कर्मचारी, गाउँ प्रहरीहरू तथा श्रेणीविहित कर्मचारीहरू करार तथा ज्यालादारीमा नियुक्त गरिनेछ ।

आदरणीय उपस्थित महानुभावहरू,

माथि उल्लेखित विषयगत नीतिहरूको सफल कार्यान्वयन गर्न हाल सम्म प्राप्त तथ्यांक अनुसार संघीय सरकारबाट वित्तीय समानिकरण अनुदान ९ करोड १३ लाख तथा राजस्व बाडफाँडबाट ७ करोड १२ लाख, संघीय सरकार विशेष अनुदान ८० लाख, त्यस्तै संघीय सरकार सर्शत अनुदान १५ करोड ५२ लाख ५८ हजार, घरजग्गा रजिस्ट्रेशन (मालपोत) ६० लाख त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट वित्तीय समानिकरण अनुदान ६३ लाख ५८ हजार, सवारी साधन कर ३५ लाख, शर्शत अनुदान ८० लाख, विशेष अनुदान ३० लाख, सम्पुरक अनुदान २० लाख , आन्तरिक आम्दानी रु १ करोड र गत वर्षको अल्या रु २ करोड गरी जम्मा कुल ३८ करोड ४६ लाख १६ हजार मात्र पेश गरेको छु ।

यस बाहेक विभिन्न कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने बजेट, अनुदान तथा अन्य आय प्राप्त भएवमोजिम निर्देशानुसार नै खर्च लेखिनेछ ।

प्रमुख अतिथी, विशिष्ट अतिथीज्यूहरू एवं उपस्थित महानुभावहरू :

गाउँपालिकाको सन्तुलित एवं समावेशी विकास हाम्रो चाहना पनि हो र साध्य हो । कुनै एक क्षेत्रको मात्र विकासले गाउँपालिकाको समग्र विकास हुन सक्दैन भन्ने धारणालाई आत्मसात गर्दै योजना तर्जुमा गर्दा माथीका सबै पक्षहरूलाई विशेष ध्यान दिईएको छ । जसबाट समग्र गाउँपालिकाको सर्वाङ्गिक विकासमा महत्वपूर्ण योगदान दिनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु । योजना तर्जुमा गर्न र यस उद्देश्य प्राप्त गर्न प्रभावकारी र वैधानिक कार्यान्वयन अति महत्वपूर्ण हुन्छ तसर्थ यस दिशामा यहाँहरूको रचनात्मक, सृजनात्मक ठोस सहयोग रहने कुरामा म विश्वस्त छु ।

उपाध्यक्ष

बटेश्वर गाउँपालिका

प्रस्तुत तथा पारित मिति २०८१ साल असार १० गते सोमवार ।